

Frivilligheten – en bærebjelke i samfunnet

Frivillighetsmelding
Indre Østfold kommune 2022-2030

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

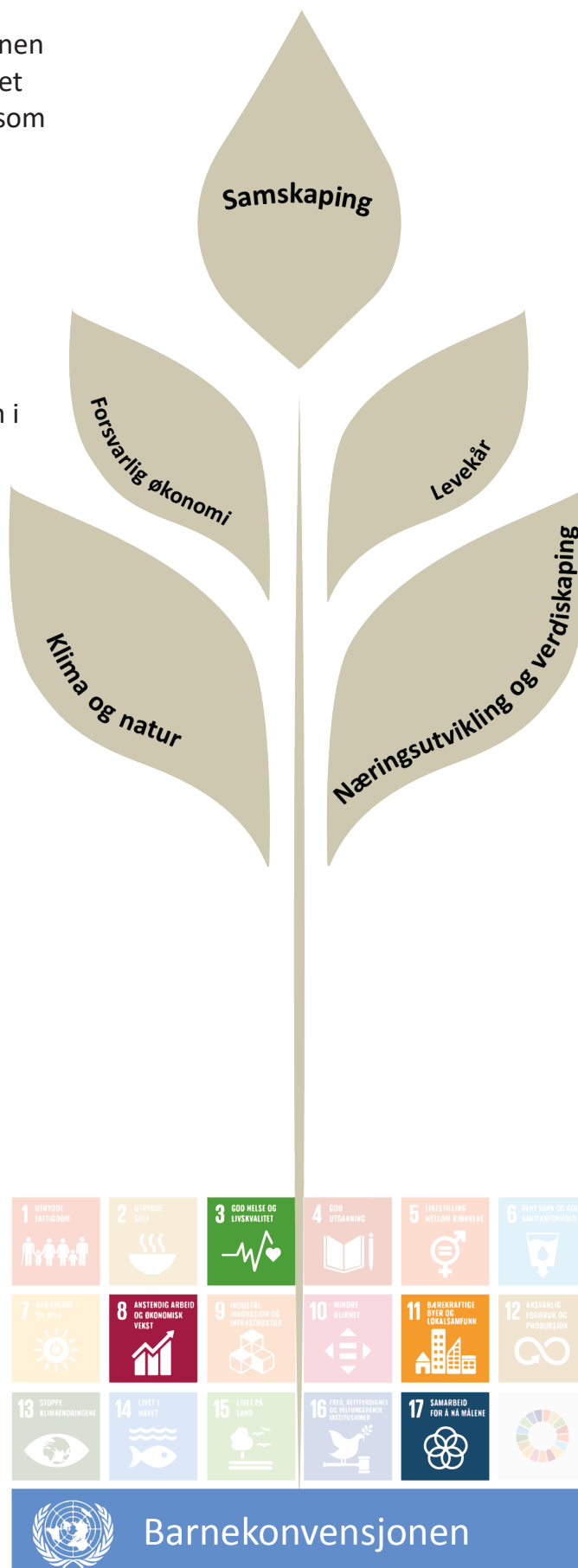
Innhold

Forord	4
Frivillighetspolitikk	5
Grunnlaget for en frivillighetsmelding	6
Overordnede mål med meldingen	7
Situasjonsbeskrivelse av frivilligheten i Indre Østfold kommune	8
Frivilligheten som bærebjelke	9
Frivillighetens rolle i et samfunn i endring	10
Frivilligsentraler i kommunen vår	11
Muligheter og livskvalitet	12
Kommunens rolle som tilrettelegger og initiativtager	14
Kildemateriale	19
Frivillighetspolitikken prioriteringer med tiltaksplan 2022 - 2033	21

FNs 17 bærekraftsmål og barnekonvensjonen utgjør jordsmonnet til kornakset, og er det kommunen legger til grunn for arbeidet som skal gjøres de kommende årene.

Bærekraftig utvikling omfatter de tre dimensjonene miljø, økonomi og sosiale forhold.

Den sosiale dimensjonen er den dimensjonen som kommer tydeligst fram i denne frivillighetsmeldingen.

Forord

I 2022 markerer vi Frivillighetens år. Det passer derfor bra at vi får på plass en tydelig frivillighetspolitikk i vår nye kommune. En mangfoldig og levende frivillig sektor er av grunnleggende betydning for et godt lokalsamfunn. Et godt samarbeid mellom frivillig sektor, næringsliv og de kommunale tjenestene er avgjørende.

Indre Østfold kommune ønsker å være en god tilrettelegger og støttespiller for en levende, mangfoldig og uavhengig frivillig sektor. Frivillighetsmeldingen skal være en plattform for kommunens videre arbeid med frivillighet og gi grunnlag for årlige handlingsplaner.

Frivillig sektor bidrar med store verdier til samfunnet og er en robust bærebjelke i vårt lokalsamfunn. Den skaper engasjerte innbyggere og spiller en viktig rolle i demokratiet. Mangfoldet i frivillig sektor er en verdi i seg selv. Det berører enkeltmennesker, bidrar til at mange deltar, gir fellesskap og trivsel og motvirker utenforskap. Frivilligheten er limet i lokalsamfunnet. Det store mangfoldet av aktiviteter den skaper, er sosiale møteplasser som gir identitet og tilhørighet.

Frivillighetsmeldingen trekker opp linjer for hvordan kommunen skal videreføre arbeidet med å øke frivilligheten, både i lokalsamfunnene rundt i Indre Østfold og som et supplement til kommunens tjenester. Meldingen skal tydeliggjøre hva frivillig sektor kan forvente av kommunen, og beskrive de utfordringer som frivilligheten kan samarbeide med kommunen om å løse.

Ordfører Saxe Frøshaug

Frivillighetspolitikk

Indre Østfold kommune har en overordnet visjon med at vi skal være «på kornet». Det innebærer at vi ønsker å høste det vi sår, være fremoverlent, presis og handlekraftig.

Hva betyr det i møte med frivilligheten, hva er vår frivillighetspolitikk?

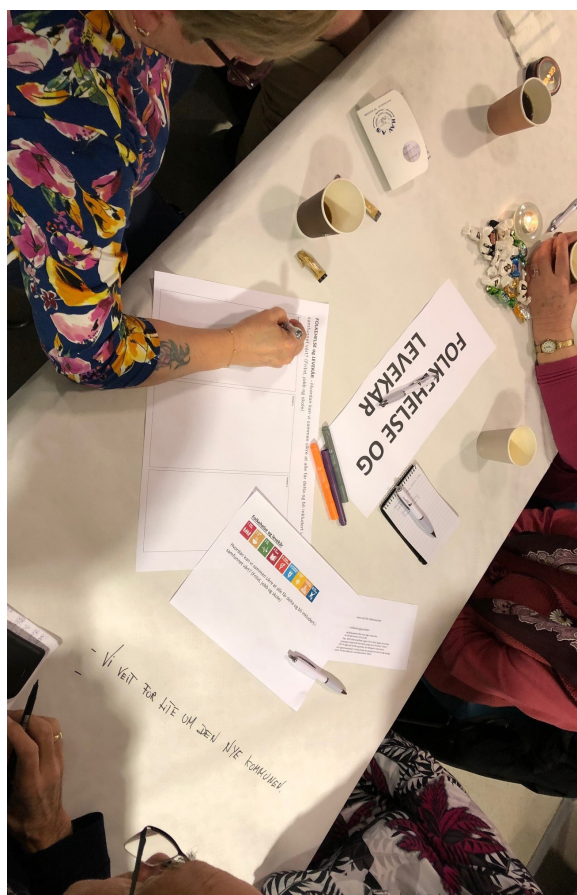
Frivilligheten er like mangfoldig som Indre Østfold er som samfunn. Vi ser det blomstre fra våre fem frivillighetsentraler, innen kultur og idrett, fra ulike lag og foreninger eller uorganisert mellom mennesker som vil gjøre en forskjell for noe eller noen i sitt lokalsamfunn.

Vi har i lys av denne meldingen valgt å definere noen overordnede politiske mål som skal gi oss retning i tiden fremover. Målene er utarbeidet basert på høringsinnspill, innbyggerengasjement og kommuneplanens samfunnsdel. Det er tverrpolitisk enighet rundt dem for perioden 2022-2030.

Mål

1. Kommunen skal verdsette, satse på og legge til rette for frivillighet og innbyggerengasjement.
2. Det skal være enkelt og trygt å være frivillig.
3. Kommunen skal arbeide sammen med frivilligheten for å engasjere flere unge mennesker.
4. Kommunen anerkjenner at frivilligheten er en mangfoldig og uavhengig sektor.

Vi ønsker at frivilligheten skal bygge på frivillighetens premisser. For at det skal skje trenger vi å legge til rette for lokale behov og ønsker, ivaretatt av ansatte i samhandling med frivillige lag og foreninger, næringslivet og kommunen.

Grunnlaget for en frivillighetsmelding

Bakgrunnen for å lage en Frivillighetsmelding, er at kommunestyret i januar 2021 gjorde vedtak om at en slik melding skulle skrives. Politisk vedtak ligger i sak 002/21. Meldingen viser hvordan kommunen skal tilrettelegge for frivilligheten.

Frivillighetsmeldingen inneholder overordnede mål og strategier for kommunens samhandling med frivillig sektor. Den har også en beskrivelse av kommunens virkemidler for å fremme frivillige aktiviteter og organisasjonsliv.

I tillegg til kommunestyrets vedtak, er følgende lagt til grunn for denne frivillighetsmeldingen:

- **Stortingsmelding 10, 2018-2019: «Frivilligheita – sterk, sjølvstendig og mangfaldig»** har fire frivillighetspolitiske mål som grunnlag for Stortingets prioriteringer:
 - Bred deltakelse: Regjeringen vil at frivillig arbeid skal være tilgjengelig for alle, uansett alder, kjønn, etnisitet, inntekt, funksjonsnivå eller interessefelt.
 - En sterk og uavhengig sektor: Regjeringen vil legge til rette for en sterk og uavhengig sektor som vokser fra grasrota.
 - Forenklingsreform: Det skal være enkelt for frivilligheten å søke, ta imot og rapportere på offentlig støtte.
 - En samordnet frivillighetspolitikk: Frivillig sektor er mangfoldig, og legger til rette for bredt engasjement, høy aktivitet og dekker mange behov. Et godt samspill med offentlige myndigheter skal bygge opp under frivillig aktivitet.
- **Kommunesektorens organisasjon KS** anbefaler at det utarbeides frivillighetspolitikk i kommunene: “En aktiv og levende frivillig sektor er av grunnleggende betydning for et aktivt og levende lokalsamfunn. Kommunene bør tilrettelegge for frivillig sektor, og bør derfor utvikle en egen lokal frivillighetspolitikk.”
- **Kunnskapsbasert informasjon om våre lokalmiljøer**
 - Vi har stor frivillig aktivitet, både i organisasjoner og i mer sporadisk aktivitet
 - Vi har et flerkulturelt samfunn
 - Vi har flere og flere eldre, der mange er svært aktive
 - Vi har stor grad av lavinntekt og sosial ulikhet
 - Vi vet at fysisk aktivitet avtar med økende alder
 - Frivilligheten er involvert i rehabiliteringsarbeid

Kildene er oppgitt bakerst i meldingen.

Overordnede mål med meldingen

Meldingen skal legge til rette for kloke politiske beslutninger, og samtidig legge grunnlag for gode samarbeidsrelasjoner og samarbeidsformer mellom frivilligheten og de kommunale tjenestene.

Målet er at det skal være enkelt å være frivillig i Indre Østfold kommune.

Frivillighetsmeldingen skal sikre at kommunen vår legger til rette for en aktiv og bærekraftig frivillighet. Vi ønsker å tilrettelegge for at flest mulig av innbyggerne deltar i frivillig arbeid. Vi har en høy grad av frivillighet, og fokuset blir derfor å ivareta og videreutvikle denne.

Det frivillige engasjementet er i endring, noe som utfordrer kommunen til endring av virkemidler. Et trekk ved dagens samfunnsutvikling er at det flyttes grenser mellom offentlig virksomhet, privat næringsliv og det sivile samfunn. Kommunen må ta hensyn til dette.

Frivillighetsmeldingen bygger på det overordnede prinsippet om frivillig sektor som en uavhengig og selvstendig samfunnssektor. Frivilligheten er et viktig supplement og skal ikke erstatte eller overta de kommunale tjenestene.

Situasjonsbeskrivelse av frivilligheten i Indre Østfold kommune

Indre Østfold kommune har et rikt organisasjonsliv, med en lang rekke registrerte lag og foreninger. Alle organisasjoner har mulighet for å registrere seg på kommunens hjemmeside. Her er vi ikke helt i mål, men dette skal det jobbes videre med. Det er viktig at all frivillighet er synlig på kommunens nettside, da det gir gode muligheter for kommunikasjon, rekruttering, utvikling og samarbeid på tvers av frivilligheten, enkeltpersoner, næringsliv og kommunen.

De fem gamle kommunene hadde hver sine måter og tradisjoner knyttet til å støtte, fremme og motivere frivilligheten. Det pågår en harmonisering av kommunens støtteordninger og samarbeidsavtaler, slik at det blir mest mulig rettferdighet, samtidig som de lokale behovene og tradisjonene skal ivaretas så langt det er mulig.

Indre Østfold kommune har et særskilt ansvar for bredden og mangfoldet når det gjelder fritidstilbud til barn og ungdom. I dette arbeidet ligger det aktiviteter, arenaer og opplevelser.

Idrett og kultur er store aktører i kommunen. Det er inngått samarbeidsavtaler med Indre Østfold Idrettsråd og Indre Østfold Kulturråd.

Målet med avtalene er å:

- styrke samspillet mellom IØKR og IØK
- bidra til å klargjøre viktige prinsipper og gjensidige krav og forventninger
- sikre kontinuitet i beslutninger
- skape forutsigbarhet for begge parter
- bidra til forståelse og respekt for hverandres synspunkter og arbeidsmåter

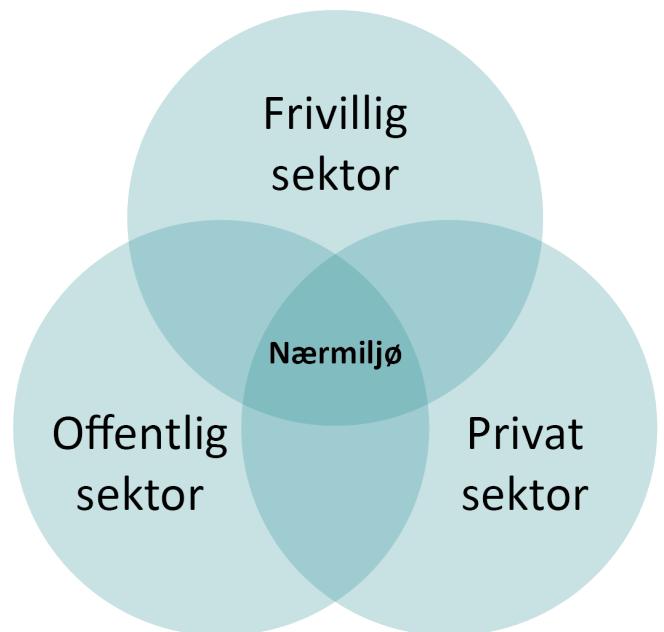

Frivilligheten som bærebjelke

Frivilligheten er en bærebjelke, og den er av grunnleggende betydning for utviklingen av gode lokalsamfunn for alle:

1. Frivilligheten skal være et supplement til kommunale tjenester, ikke overta eller erstatte
2. Frivillig innsats er en helt avgjørende del av den norske beredskapsmodellen.
3. Frivilligheten bidrar til at mennesker har et sted å møtes, et sted å ytre seg, et sted å lære og et sted å være i aktivitet. Dette skaper engasjement, fellesskap, inkludering og kulturell og demokratisk innsikt.
4. Frivilligheten er en del av fundamentet i velferdsstaten, og er en viktig aktør og samarbeidspartner i de mange ikke lovpålagte oppgavene i samfunnet. Frivillige organisasjoner avdekker behov og finner nye løsninger.
5. Frivillig innsats bidrar til å sikre vår felles kulturarv.
6. Frivillig innsats er viktig for å sikre folkehelsen.
7. Frivilligheten er viktig som arena for å bygge et sivilsamfunn preget av sosial tillit.

Et grunnleggende prinsipp for frivillighetspolitikken er frivillighetens selvstendighet. Det er ikke kommunen som setter mål for frivilligheten - det gjør frivilligheten selv.

Vi legger til grunn disse definisjonene i meldingen:

Frivillighet Norge definerer frivillig virke som virksomhet, som for det vesentligste er basert på frivillige gaver/innsamlede midler og/eller frivillig tidsbruk, og som har et ikke-kommersielt formål.

ILO (International labour organization) definerer frivillig arbeid som ikke-obligatorisk arbeid. Det vil si den tiden en person bruker på å utføre en eller flere aktiviteter, enten gjennom en organisasjon, eller direkte overfor andre utenfor egen husholdning, uten å ta betalt.

Frivillighetens rolle i et samfunn i endring

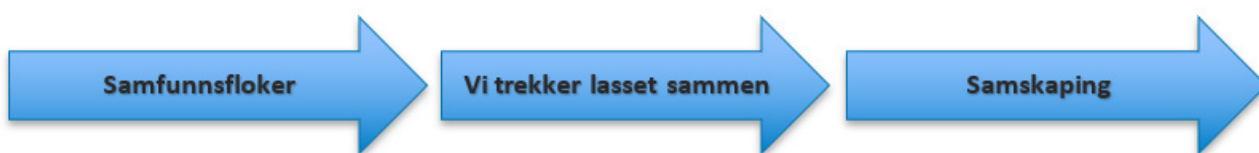
De siste tiårene har det skjedd store endringer i samfunnet. Dette påvirker også frivilligheten.

De mange endringene i samfunnet bidrar til at kommunen stadig får flere og mer komplekse oppgaver. En del av utfordringene kommunen møter, som klimaendringer og økt sosial ulikhet, omtales som samfunnsfloker. Samfunnsfloker kjennetegnes ved at de er sammenvevde og ikke har noen enkle løsninger.

Erfaringen fra koronapandemien viser at frivilligheten utgjør en stor, raskt mobiliserbar ressurs som kan tilpasses og skaleres til akutte situasjoner. Det må jobbes med en tettere tilknytning mellom det offentlige hjelpeapparatet og frivilligheten. Da vil det være mulig å videreutvikle og formalisere samarbeidet om den omsorgsberedskap som frivillige organisasjoner kan bistå med.

Hvis kommunen samarbeider mer med berørte innbyggere, frivilligheten, organisasjoner, næringsliv, høyskole og universitet, kan vi finne gode løsninger i felleskap. Framtidens velferdssamfunn er et fellesskapsprosjekt der vi trekker lasset sammen. Sosial tillit og engasjement bygges der mennesker møtes, og dette er igjen grunnlaget for robuste lokalmiljøer. Dette kan styrke identiteten og fellesskapet i kommunen, og vil bidra til en positiv steds- og samfunnsutvikling.

De tradisjonelle organisasjonene dominerer ikke bildet på samme måten som før. Det er en betydelig vekst i nærmiljøorganisasjoner, som for eksempel velforeninger og grendelag. Tallet på frivillige vokser, og oppmerksomheten i mange organisasjoner har skiftet fra verving av medlemmer til rekruttering av frivillige for kortere og lengre tidsrom.

Sosiale medier fører til nye former for engasjement. Dette endrer måten mennesker danner grupper og samhandler på, og det gjør det mulig for nye grupper å engasjere seg. Dette gjelder også for vår kommune.

Frivilligsentraler i kommunen vår

«Frivilligsentraler er mangfoldige møteplasser bygget på frivillighetens premisser og lokale ønsker, ivare tatt av ansatte i samhandling med frivillige lag & foreninger, næring og kommune.»
(frivilligsentral.no)

De tidligere fem kommunene hadde hver sin frivilligsentral med hvert sitt styre og daglig leder. Felles for alle frivilligsentralene var at de ikke var kommunalt eid. Frivilligsentralen i Mysen er en kombinasjon av Kirken Bymisjon og en ordinær frivilligsentral. Kirkens Bymisjon er eier. Alle fem sentralene er videreført i Indre Østfold kommune. De mottar statstilskudd og kommunale tilskudd og tjenester.

Slik vil Indre Østfold kommune samarbeide med frivilligsentralene:

1. Samlokalisering og samarbeid med innbyggertorgene, der det er hensiktsmessig
2. Frivilligsentralene er organisert i et felles samarbeidsorgan, som har et forpliktende samarbeid med kommunen
3. Samarbeidet nedfelles i en fire-årlig samarbeidsavtale
4. Frivilligsentralene skal være et bindeledd mellom deler av frivilligheten og kommunen, samt bidra til å koordinere aktiviteter

Muligheter og livskvalitet - frivillighetens betydning i folkehelsearbeidet

Vi ønsker at alle i vår kommune skal kunne leve gode liv. Dette vil kommunen bidra til. Det betyr at vi må legge til rette for at innbyggere kan oppleve livsglede, engasjement, fellesskap og inkludering gjennom hele livet. De må også få bidra med sin kompetanse og sine ressurser, uansett alder og funksjonsnivå. Her kan frivilligheten spille en nøkkelrolle. Den finnes i alle våre små og store lokalsamfunn, og den bidrar til å gi folk gode liv. Ved å legge til rette for gode møtesteder, legger vi også til rette for at folk skal ha det bra. Frivilligheten kan gi en stor helsefremmende effekt, og er således en viktig del av samfunnets samlede innsats for å bedre folkehelsen.

Frivilligheten kan gi en stor helsefremmende effekt. Det gjelder både den fysiske og psykiske helsen. Frivilligheten kan fungere som en brobygger mellom blant annet ulike aldersgrupper eller kulturer.

For å få til dette, må vi arbeide for å bygge gode lokalmiljøer der folk kjenner seg trygge. Her kan innbyggerne få hjelp til å komme inn i aktiviteter de ønsker å delta i. Her kan også de som av en eller annen årsak er satt utenfor det sosiale liv få hjelp til å komme i gang igjen. En forutsetning for dette er at fritidsaktiviteter finner sted på arenaer og i lokaler som er tilgjengelige for alle.

Alle trenger å oppleve at de hører til i et fellesskap. Vi ønsker å ha et spesielt søkelys på barn og unge. Det er et mål at de ikke skal oppleve at foresattes inntekt, lange avstander eller annet hindrer dem i å delta i ferie- og fritidsaktiviteter. Hvilke ressurser kommunen bruker på barn og unge kan ha stor betydning for deres videre liv.

Når vi har det bra tidlig i livet, legges grunnlaget for en god oppvekst, et godt voksenliv og en god alderdom. Helse er mer enn fravær av sykdom og plager. Det handler om å mestre livet sitt med de mulighetene og begrensningene som finnes. Det å oppleve livet som meningsfullt, ha noen som står en nær og å tilhøre et fellesskap er av avgjørende betydning. Det gjelder både barn, unge, voksne og eldre.

I Indre Østfold skal lokalsamfunnet være en ressurs i rehabiliteringsprosesser. For å mobilisere ressurser i lokalsamfunnet, må fagpersoner ha oversikt over og kjennskap til hva som finnes av tilbud og aktiviteter. Det vil være naturlig å samarbeide med frivilligsentralene og innbyggertorgene.

Kommunen vil arbeide både kortsiktig og langsiktig for å legge til rette for deltakelse. Dette arbeidet vil være et samarbeid mellom flere kommunalområder. Vi skal skape gode rammebetingelser og være støttespiller for frivilligheten.

Leve hele livet

Regjeringen la i 2018 fram en kvalitetsreform for eldre - «Leve hele livet», hvor målgruppen er personer over 65 år. Den gjelder for både hjemmeboende og personer som bor på institusjon. Andelen eldre i samfunnet vårt er økende. Den største trusselen mot god helse og livskvalitet blant eldre er ensomhet, manglende aktivitet og en dårlig ernærings situasjon. Reformen varer i perioden 2019-2023, med ulike faser for planlegging, gjennomføring og evaluering.

Kommunestyret i Indre Østfold kommune har vedtatt følgende:

«Indre Østfold kommune skal jobbe målrettet med oppfølging av satsingsområdene i Meld. St. 15 (2017-2018) «Leve hele livet» med følgende tiltak: «Det skal lages en oversikt over utvalgte tiltak som skal implementeres i IØK». (Kommunestyremøte 9. november 2020).

Selv om kommunalområde Helse og mestring er sentral i implementering av reformen, er aktivitet i andre kommunalområder og ikke minst i frivillig sektor, like viktig med tanke på et aldersvennlig samfunn.

I arbeidet med implementering av reformen i Indre Østfold, ble det gjennomført dialog med frivillig sektor. Dialogen viste at frivillige bidrar inn og understøtter det kommunale tjenesteapparatet i stor grad, både når det gjelder sykehjem, dagaktivitet, transport, sosiale treff, i skoler, barnehager og ungdomsklubber, og til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Slik vil Indre Østfold kommune tilrettelegge for et aldersvennlig samfunn:

1. Bruk av seniorressurs
2. Aktiviteter og fellesskap - fysiske, sosiale og kulturelle
3. Trivselstiltak
4. Generasjonsmøter

Eldre er en svært viktig frivillig ressurs

Bent Høie, helse- og omsorgsminister:

- Hvis vi sørger for aktiviteter og fellesskap for eldre i lokalsamfunnet, gjør vi ikke bare livet bedre og mer meningsfullt for mange. Vi forebygger en rekke helseplager også, både fysiske og psykiske. Derfor er aktivitet og fellesskap en viktig del av den nye reformen for eldre.

Kommunens rolle som tilrettelegger og initiativtager

Frivillig sektors forslag, behov og ønsker til kommunen

I kommunens arbeid med kvalitetsreformen "Leve hele livet", ble det gjort et forarbeid hvor frivillig sektor ble kontaktet og fikk komme med sine innspill. Her er noen av de viktigste tilbakemeldingene til kommunen. Dette er tilbakemeldinger som er i tråd med andre tilbakemeldinger til kommunen.

1. Gode og tilgjengelige møteplasser er viktig for inkludering - for det gode samfunn. Etter hvert blir det også mange eldre fra andre kulturer. Det er viktig at det er noe for alle grupper.
2. Videreutvikle innbyggertorg og bibliotek til å bli fremtidens møteplasser for alle. Frivilligheten vil gjerne inkluderes i denne utviklingen for å sikre at innbyggernes behov kommer til syne og det dannes et tilbud til de som er i risiko for å falle utenfor.
3. Ønske om et system for samarbeid med kommunen. Det er et gjennomgående innspill at frivillig sektor opplever å ha mistet sine bekjenskaper etter opprettelse av ny kommune. Det er ønske om tydelige kontaktpunkter mellom kommunen og frivillig sektor, og at dette ikke skal være avhengig av en person.
4. Det pekes på behov for en type frivillighetskontakt på for eksempel institusjon, som legger til rette for samarbeid med frivillig sektor og som sørger for at det spres informasjon om hva som skal skje, hvem som kommer på besøk, tar imot de som kommer med mer.
5. Det nevnes at de lokale ildsjelene må støttes og at lag og foreninger må få operere lokalt. Det er for eget nærmiljø det skapes engasjement, og det er et ønske om levende bygder og nærområder. Det er også ønske om å skape noe i fellesskap og vise hva som finnes i Indre Østfold.
6. Lag og foreninger ønsker at kommunen skal legge til rette for frivillig aktivitet. Behovet for bistand fra frivillig sektor vil bare øke. De ønsker at kommunen kan bidra med kurs for eksempel for ulike styreverv og dataopplæring. Mange opplever at det er krevende å få dekket opp styreverv.
7. Frivillige lag og foreninger ønsker bistand til å spre informasjon om aktivitet til aktuelle brukere av kommunale tjenester og befolkningen for øvrig.
8. Det er store muligheter for å kunne søke statlige midler og fra diverse stiftelser og legater. Lag og foreninger ønsker bistand til dette.

Relasjonen mellom frivillig sektor og Indre Østfold kommune har ulike roller, men felles mål og interesser er lokalsamfunnet. Kommunen yter tjenester til innbyggerne på vegne av fellesskapet, mens frivilligheten yter samfunnsnyttige aktiviteter fra engasjementet.

Ulike samarbeidsformer

Noen ganger har Indre Østfold kommune ansvaret, men frivillige bidrar og tilfører merverdi, mens andre ganger er det det frivillige som har ansvaret og kommunen bidrar.

Alle fem kommunene gikk inn i ny kommune med en rik og mangfoldig frivillighet. Der det er naturlig at lag og foreninger slår seg sammen og tilslutter seg de aktuelle paraplyorganisasjonene og rådene, vil dette være til styrke for både frivilligheten og kommunen. Frivilligheten vil da fremstå som kraftigere, samstemte og det forenkler dialogen med kommunen. Idrettsrådet og kulturrådet er viktige stemmer inn i kommunale saker, her kan det nevnes prioritering av anlegg som kan søke spillemidler, høringer, tildeling av kulturmidler med mer.

Ved sporadisk samarbeid er det viktig å formalisere dette i samarbeidsavtaler/partnerskapsavtaler. Frivilligheten og kommunen stiller som likeverdige parter og avtalen er tidsbegrenset. I alle sammenhenger er det viktig at det vises gjensidig respekt.

Det er viktig at kommunen involverer frivilligheten i aktuelle planprosesser og andre prosesser som pågår, og at frivilligheten bidrar inn i disse prosessene.

Kommunens viktigste oppgaver er å tilrettelegge, støtte, initiere og fasilitere for frivilligheten. Målet er at det skal være enkelt å være frivillig i Indre Østfold kommune.

Slik vil Indre Østfold kommune tilrettelegge for frivilligheten:

1. Sette søkelys på forenkling av kommunale søkeprosesser og tilskuddsordninger
2. Sørge for rask saksbehandling
3. Stimulere til langtids og tidsbegrenset aktivitet
4. Stimulere til pop-up-aktivitet
5. Stimulere til mangfold, bredde og nyskaping
6. Anerkjennelse og støtte opp om frivilligheten ved å gi gode rammevilkår (eksempel: gratis kommunale lokaler, tilskuddsordninger, fire-årige samarbeidsavtaler, rådgivning med mere.)
7. Skape dialog med frivilligheten - ett koordinerende ledd (frivillighetsforum/frivillighetsråd)
8. Styrke samhandlingen mellom trepartssamarbeidet bestående av næringslivet, frivillig sektor og kommune
9. Kommunens lokaler skal utnyttes på en god måte med mest mulig sambruk. Ved utbedringer skal det tas hensyn til aktiviteter både på dag- og kveldstid, og for ulike brukere
10. Innbyggertorgene stiller lokaler til disposisjon slik at frivilligheten kan fylle dem med aktiviteter og møter

For å få til dette, må vi ha god kjennskap til frivilligheten i kommunen vår. De rammene kommunen har for å støtte opp under frivillige aktiviteter, definerer og avgrensner frivillighetspolitikken.

Unge frivillige

Ungdom i dag har mye kunnskap og mange interesser. Det første møtet med frivilligheten kan være starten på et engasjement som varer livet ut, eller en mulighet for å finne den saken man brenner for. Det er viktig at de unge får bruke sin stemme og sitt engasjement og at de blir lyttet til når de har noe å formidle. Ungdom er ofte opptatt av miljøvern, klima, plast i naturen, innvandring, utdanning, trender, moter, digitale spill og så videre. Det er viktig at de får bidra med akkurat det de er interessert i og det de brenner for.

Ungdom er en svært viktig frivillig ressurs

Ungdata junior og Ungdata er nasjonale, spørreskjemabaserte verktøy, som gir et bredt bilde av hvordan barn i 5.-7. klasse og ungdom på ungdomsskolen og videregående skole har det og hva de driver med i fritida. For ungdomsskolene og videregående skoler, har verktøyene vært i bruk en del år, mens for barneskolene er de så nye at Indre Østfold kommune bare har deltatt en gang. Barna og de unge blir spurt om temaer som fritid, venner, foreldre, skole, lokalmiljø og helse.

Ungdata viser noen tendenser for Indre Østfold kommune (2018 og 2019)

- Det viktigste er andelen barn og unge som lever med vedvarende lavinntekt. I overkant av 1100 barn og unge under 18 år, lever med vedvarende lavinntekt (nok til å fylle ungdomsskolene i Askim og Mysen, ref. oppvekstprofilen til Indre Østfold kommune).
- Andelen som gjennomfører videregående opplæring, er lavere enn landsnivået. Gjennomføringsgraden i kommunen varierer med foreldrenes utdanningsnivå.
- Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt, er høyere enn i landet som helhet.
- Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- Deltagelse i organisert aktivitet i Hobøl går vesentlig ned, spesielt hos gutter. Nedgangen er fra 66 % i 9. trinn til 40 % i 10. trinn. I de andre kommunene er det en oppgang i medlemskap i 9. og 10. trinn. Tidstrenden (2012, 2015, 2018,2019) for medlemskap i fritidsorganisasjon, viser en liten nedgang i Askim, Spydeberg og Hobøl, mens det går svakt opp i Eidsberg.
- Tidstrenden (2012, 2015, 2018) for medlemskap i fritidsorganisasjon, viser en liten nedgang i Askim, Spydeberg og Hobøl, mens det går svakt opp i Eidsberg og Trøgstad.

- Skjermbruk: Ungdommene i kommunen rapporterer om høy bruk av sosiale medier/skjermbruk. Askim, Hobøl og Spydeberg viser godt over 40 % over fire timer per døgn, Eidsberg er noe lavere, mens Trøgstad er betydelig lavere, på 27 %. Landsgjennomsnittet er på 29 %.
- De aller fleste elevene tror de kommer til å få et godt liv (over landsgjennomsnittet). Et unntak er Hobøl der de scorer under landsgjennomsnittet.

Slik vil Indre Østfold kommune tilrettelegge for ung frivillighet:

1. Finne frem til saker som engasjerer og motiverer i samarbeid med ungdom.
2. Finne frem til saker som inneholder samarbeid med andre unge.
3. Finne frem til saker som gir verdifull læring, for eksempel klima, utfordringer for flytninger, kvinners rettigheter, plast i havet og utenforskap.
4. Utarbeide frivillighetsattest slik at ungdom som deltar i frivillig arbeid, kan få en attest som kan brukes på CV.

Kildemateriale

Nasjonale dokumenter

- Stortingsmelding 10 (2018-2019) "Frivilligheita - sterk, sjølvstendig og mangfaldig"
- Stortingsmelding 15 (2017-2018) "Leve hele livet» – en kvalitetsreform for eldre
- Frivillighetserklæringen - Erklæring for samspillet mellom regjeringen og frivillig sektor
- Fritidserklæringen - Erklæring som bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, undertegnet av regjeringen og ulike deler av frivillig sektor
- Frivillighetspolitisk plattform 2019-2023 fra Frivillighet Norge
- Frivilligsentral.no
- "Rom for demokrati og dannelse", Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023, fra Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet
- Rapporten "Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter – Betydningen av sosioøkonomiske ressurser, geografi og landbakgrunn" (2021), fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor
- Folkehelsen
- Forskrift om oversikt over folkehelsen
- Idéheftet "Folkehelseplanlegging i kommunene" fra kommunesektorens organisasjon KS, og Universitetet i Agder
- Artikkelen "En av tre eldre deltar aktivt i frivillighet", publisert i medlemsblad for Landsforbundet for offentlige pensjonister, LOP, nr. 4-2020
- Rapporten "Livskvalitet, psykisk helse og rusmiddelbruk under Covid-19-pandemien. Utfordringsbilde og anbefalte tiltak" (2021), utarbeidet av en regjeringsoppnevnt ekstern ekspertgruppe

Lokale dokumenter og nasjonale dokumenter som gjelder spesielt for Indre Østfold kommune

- Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032, Indre Østfold kommune
- Resultater fra siste Ungdataundersøkelser for barneskole, ungdomsskole og videregående skole
- “Grunnlagsdokument 2018. Helsetilstand og påvirkningsfaktorer” med fakta og lokal informasjon om kommunene Indre Østfold og Marker
- “Slik har vi det – Folkehelsearbeidet i et livsløpsperspektiv” - en kortversjon av “Grunnlagsdokument 2018” (se forrige punkt) med faglige anbefalinger for kommunens folkehelsearbeid
- Folkehelseprofil 2021 Indre Østfold kommune
- Rapporten “Helhetlig forløp - Lokalsamfunnet som ressurs i personens rehabiliteringsforløp” (2019) fra Helsehuset – Indre Østfold medisinske kompetansesenter IKS
- Rapport fra pilotprosjektet “Levekår i Askim – Samarbeid om å bekjempe dårlige levekår blant barnefamilier i Askim og forhindre reproduksjon av dårlige levekår” (2015-2016), gjennomført av Samfunnslaboratoriet i samarbeid med ansatte i ulike tjenester i Askim kommune
- Frivillighetsmelding 2017-2025 for Askim kommune og Hobøl kommune

Frivillighetspolitikken - prioriteringer med tiltaksplan 2023-2025

1. Tilrettelegging for samhandling
2. Barn og unge
3. God helse for alle gjennom hele livet

Mål 1 - Tilrettelegging for samhandling

Tiltak	Beskrivelse	Hva kan Indre Østfold kommune bidra med?	År
Frivillighetskoordinator	Sikre bedre koordinering og samarbeid med frivillig sektor på tvers av kommuneområder og en mer helhetlig tilnærming. Mål om å gjøre det lettere for frivillige å stille til tillitsverv.	Opprette stillingen	
Frivillighetsforum	Gruppen bør bestå av deltakere som representerer sentrale satsinger og målgrupper for frivillig arbeid i sektoren: Barn og unge, lavinntektsfamilier, rus og psykisk helse, folkehelsekoordinator, eldre på institusjon, integreringsarbeid.	Tas initiativ til etablering av forumet	
Samarbeidsavtaler	Forpliktende samarbeidsavtaler mellom frivilligheten og Indre Østfold kommune.	Sørge for at avtalene inngås og reforhandles	
Frivillighetskonferanse	Samarbeid med næringslivet og profesjonelle aktører.	Arrangerer dagskonferanse	Årlig
Frivilligkontakt	Samarbeid mellom frivilligheten og kommunen – én frivilligkontakt på hver av institusjonene.	Det utpekes en frivilligkontakt på de stedene der det foreligger en avtale	
Kommunens Ildsjelpris	Indre Østfold kommunes Ildsjelpris er en utmerkelse som tildeles noen som har gjort en betydelig innsats for samfunnslivet i Indre Østfold kommune.	Tildeling på den årlige frivillighetsfesten	Årlig
Gode rammevilkår for frivilligsentralene	Alle frivilligsentralene skal ha forutsigbare og likestilte rammer	Harmonisering av rammevilkårene	

Mål 2 - Barn og unge

Tiltak	Beskrivelse	Hva kan Indre Østfold kommune bidra med?	År
Fritidsaktiviteter	Fritidskortet/aktivitetskortet	Finansiering	
Frivillighetsattest	Inspirert: 10-50 timer Engasjert: 50-100 timer Dedikert: mer enn 100 timer	Utarbeide attesten	
Gratis utstyr	BUA og utlåsentraler	Bistå med lokaler	
Gratis arrangement for alle	Påskeharen, Smaafolkfestival, julemarked, Halloweenfest, Vinterfestival m.fl	Tilskudd, tilrettelegging ogsamarbeid med frivilligheten, markedsføring	
Utlån av mobil scene	Kan benyttes av frivilligheten	Koordinere utlånet	
Gratis kommunale lokaler	Utarbeider i samarbeid med Indre Østfold kulturråd en oversikt over tilgjengelige lokaler til musikkutøvelse, og gjennomfører akustikkmålinger ved behov.	Ordningen er vedtatt i kommunestyret	
Inkludering av barn og unge som faller utenfor samfunnet	Lag og foreninger som tar et særskilt ansvar for integrering, kan søke om ekstramidler	Økte ressurser	
Oppgaver for fellesskapet	Lag og foreninger som påtar seg oppgaver til fellesskapet, skal honoreres (eks. flagging, gressklipping)	Honorar fra kommunen bidrar til en forutsigbar økonomi	
Idrett/friluftsliv	Idrett: Anleggsetablering egenorganisert aktivitet og organisert aktivitet Friluftsliv:	Behovskartlegging. Tett samarbeid med idrettsråd om behov og prioritering. Forskuttering av spillemidler. Kommunale lånegarantier. Tilskudd til utarbeidelse av kart. Tilskudd til stirydding/løypekjøring. Sikre adkomst til friluftsområder. Informasjonsskilt om turmuligheter	

Mål 3 - God helse for alle gjennom hele livet

Tiltak	Beskrivelse	Hva kan Indre Østfold kommune bidra med?	År
Aldersvennlig samfunn	Fysisk aktivitet Møteplasser Opplevelser Generasjonsmøter	Bistå med å skape mulighetene	
Fysisk aktivitet	Mange har behov for tilpassede møteplasser og aktiviteter i lokalsamfunnet.	I samarbeid med aktuelle organisasjoner og frivillige, etablere tilpassede møteplasser og aktiviteter i lokalsamfunnet	
Møteplasser	Satse på møteplasser/aktiviteter som stimulerer til egenorganiserte aktiviteter (eks. Hyllibekken, Guderudparken og Måsan)	Ivaretagelse, videreutvikling og etablering av nye møteplasser	
Kirkens Bymisjon	Utvidelse av Kirkens Bymisjon Askim og Spydeberg (Mysen)	Lokaler og årlige tilskudd	
Fellesskap – Attraktive aktiviteter for unge pensjonister	Fysiske, sosiale og kulturelle for å forhindre ensomhet og skape felles opplevelser Et samarbeider med frivilligsentralene, idretten, kulturlivet og næringslivet for å skape attraktive oppgaver	Legge til rette og samarbeide med ulike samfunnsaktører Være en pådriver	

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE

- på kornet